XIX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 13. decembra 1939 Št. 50.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire —·60.

Belorusi.

Prav do konca svetovne vojne je vladalo prepričanje, da bivata v ogromnih ruskih poljanah razen manjših finskih plemen samo dva slovanska naroda: Rusi in Poljaki. Šele in sovjetskih knjig in časopisov v najnovejši dobi, ko sta se v okvirju Zveze sovjetskih socialističnih republik pojavili republiki Ukrajincev in Belorusov, je svet izvedel o dveh novih slovanskih narodih: o Belorusih in Ukrajincih. Belorusi so tudi slovanskim ljudstvom najmanj poznani. Vzrok je prvič v tem, da beloruska zgodovina ne našteva dolgotrajnih velikih bojev in ker Belorusi niso sami nikdar odločilno posegali v življenje ostale Evrope. Vendar so Belorusi poleg Ukrajincev morda najzanimivejši in tudi najbolj pristen kos slovanskega sveta.

Že pred davnimi tisoč leti se pojavijo med Belorusi težnje po omiki in izobrazbi. Iz grščine prevajajo številne nabožne knjige, seznanjajo se z modrostmi grških modrijanov Sokrata, Platona in Aristotela, učijo se brati v veličastni knjigi narave. Beloruska knjeginja Afrasinja ustanovi poseben samostan, kjer uči beloruska dekleta čitanja in pisanja, po dekletih pa vzgaja ves svoj narod. V 16. stoletju se začenja zlata doba beloruske književnosti. Otvori jo prestava sv. pisma. Po prizadevanju učenega dr. Skarine ustanovijo Belorusi v Vilni svojo prvo tiskarno. Kulturno življenje se krepi pod vplivom beloruske borbe s Poljaki in Rusi, ki vedno znova segajo po njihovi zemlji in ji usiljujejo svoj vpliv. Toda niti najhujša sila ne more streti beloruske življenjske sile. Vedno spet vstajajo narodni buditelji in voditelji, braneči jezik in pravo svojega ljudstva. Kljub številnim prepovedim in izrednim nevarnostim beloruska knjiga ne zamre in se beloruski jezik ne umakne. V časih najhujše stiske tiska belorusko knjigo inozemstvo, dijaštvo pa jo tihotapi med svoj rod. Preznačilno je za razmere pred stoletjem, da izide v Rusiji prelepa pesniška zbirka Belorusa Jana Njasluhovskega zgolj zato, ker prepriča nek beloruski visokošolec rusko cenzuro, da je to zbirka bolgarskih pesmi. Koncem 19. in začetkom 20. stoletja nastopajo številni beloruski književniki, med njimi nazamenitejši Belorus Konstantin Stepovič, s pesniškim imenom: Kazimir Swajak, ki da ljudstvu v roke krasno pesniško zbirko „Moja lira“, katere pesnice so danes lastnina vsega beloruskega naroda. Njegova knjiga „Glas duše“ pa je en sam izliv beloruske duše, verujoče v večno Pravico. Pogreb tega tako nežno čutečega Belorusa leta 1926 je prva velikanska manifestacija Belorusov in glasen, a dostojen in miren opomin nasilnim Poljakom.

Politična zgodovina Belorusov je uprav zgodovina slovanskega naroda. Boji s Tatari v 13. in 14. stoletju združijo beloruska plemena. Oslabljene po Tatarih podjarmi nato Beloruse litvanski knez Mendog, na čudo pa se v sožitju z Litvanci Belorusi prav uspešno uveljavljajo. Doba knezov Gedimina in Jagela je velika doba beloruske zgodovine. Šele ko postane Jagelo kralj Poljske, se umika beloruska kultura veljavi poljske izobrazbe. Istočasno se pojavijo na severu Rusi. Ruski veliki knez Ivan III. Vasiljevič 1462—1505) proglasi Beloruse in Ukrajince za del ruskega naroda in jih skuša podjarmiti. Res se mu posreči odtrgati dve beloruski kneževini. Na severu narašča ruski, na jugu polski vpliv, domači beloruski jezik se umika v zatišje kmečkih domov in vaških pobožnosti. Nova doba se začenja z letom 1793, ko je bila Poljska končnoveljavno razdeljena. Vsi beloruski kraji pridejo pod rusko oblast. Sedaj se začne pravi križev pot Belorusov. Zabranjena je vsaka beloruska knjiga, priznanje k beloruskemu narodu se kaznuje s prognanstvom v Sibirijo. Ruska vlada hoče Belorusom, ki so katoličani vzhodnega obreda, usiliti celo svojo vero in tekmuje pri tem z višjo poljsko duhovščino, ki prepoveduje na popolnoma beloruskih župnijah pridigovanje v beloruščini ter trdovratno vztraja na poljščini. A tudi ta Kalvarija Belorusov ne stre, marveč jih notranje le ojači in krepi.

Po svetovni vojni razdelijo velesile beloruski narod, ki šteje danes okrog 10 milijonov duš, na štiri države: na Rusijo, Poljsko, Litvo in Letonsko. Vilna, središče beloruskega kulturnega življenja, pripade Poljski, beloruski mesti Minsk in Polock prideta v Rusijo. V Poljski se morajo Belorusi boriti za najosnovnejše narodne pravice: za 1,500.000 Belorusov sta dovoljeni samo dve ljudski šoli, 4 beloruske gimnazije nimajo pravice javnosti in morajo njihovi maturanti študirati visoke šole v inozemstvu, vsak Belorus je v nevarnosti, da ga proglasijo za komunista ali iredentista. Sosednji Litvanska in Letonska, neslovanski državi, nudita Belorusom versko in delno narodno svobodo. V Rusiji uživajo Belorusi vse narodne pravice, ne pa verske svobode. Posledica je, da beži doraščajoča beloruska inteligenca iz Poljske predvsem v boljševiško Belorusijo, medtem ko poljska vlada odstavlja zadnje beloruske duhovnike. Pred borimi 5 leti ima poldrug milijon katoliških Belorusov na Poljskem samo še eno katoliško župnijo, kjer se pridiguje in spoveduje v domačem beloruskem jeziku. Narod, ki bi po svoji duhovnosti lahko bil most k zedinjenju vseh Slovanov v eni veri, mora kloniti.

Leto 1939 je nova važna letnica beloruske zgodovine. Poljska je razpadla, domala ves beloruski narod je sedaj združen v Ruski boljševiški republiki in v Beloruski sovjetski republiki. Sovjeti se strogo držijo Ljeninovega načela, da je treba narodne jezike podpirati. Tako je osnovno in srednje šolstvo že od početka Sovjetske Rusije belorusko, v Minsku obstoja celo beloruska univerza. Državnim uradnikom je ukazano, da poslujejo belorusko. Nimajo pa Belorusi, ki so v ogromni večini pravoslavni, verske svobode.

Usoda Sovjetske Rusije je odslej torej tudi usoda Belorusov.

Kulturni stiki med Jugoslavijo in Nemčijo.

Otvoritev razstave nemške knjige v Beogradu.

V soboto 9. t. m. je knez-namestnik Pavel v Beogradu otvoril razstavo del nemških književnikov. Otvoritvena svečanost se je vršila v muzeju, ki nosi ime kneza-namestnika, velikega ljubitelja umetnosti, in so se je med drugim udeležili dr. Stankovič, član regentskega sveta, ministrski predsednik Cvetkovič z vsemi v Beogradu bivajočimi ministri, člani kraljevskega dvora s kraljevim generalnim adjutantom generalom Hrističem na čelu, državni tajnik zunanjega ministrstva Smiljanič s številnimi visokimi uradniki, poveljnik mesta Beograd in komandant jugoslovanske vojne akademije.

Kneza-namestnika Pavla je uvodno pozdravil nemški poslanik v. Heeren in mu izrekel toplo zahvalo in priznanje za njegov izredni interes na nemški književni razstavi. Poslanik je v nadaljnem govoru naglasil nalogo razstave, **ki naj posreduje Jugoslaviji nazorno sliko o duševnem delu Velike Nemčije. „Knjigi v največji meri pritiče naloga srednika duševnih stikov med narodi.“** Poslanik je nadalje sporočil, da je nemška akademija v Monakovem, ki si je zastavila za cilj pospeševanje narodno-duševnih odnosov, naklonila svojo prvo nagrado jugoslovanski književnici Katarini Jovanovič in sicer za njeno nemško prestavo prekrasne pesnitve črnogorskega kneza Njegoša z naslovom „Gorski vijenac“.

Profesor slavistike na praški univerzi dr. Gesemann je nato v srbohrvatskem jeziku podal duševne osnove jugoslovansko-nemškega kulturnega sožitja in nakazal, kako uspešno sta se jugoslovanska in nemška književnost po svojih predstavnikih podpirali in medsebojno bogatili. Jugoslovanski prosvetni minister Maksimovič pa je naglasil, da je **knjiga najbolj posrečeni srednik zbliževanja dveh sosednjih narodov**, in izrazil željo, **naj bi knjiga še naprej zbližavala oba sosednja naroda v njun obojestranski prid.** Knez-namestnik je nato proglasil otvoritev razstave.

Otvoritvena svečanost in razstava sama sta našli tako v jugoslovanskih kakor tudi nemških listih živahen odmev, ki priča o poglobitvi kulturnih stikov med Jugoslavijo in Nemčijo.

Fotografski posnetek londonskega predmestja. Zander M.
Vojna letala fotografirajo pokrajine pod seboj. Gornja slika, posneta po nekem nemškem letalu, kaže predmestje 30 km vzhodno od Londona, zvano Tilbury-Dock.

Narodnostno čiščenje na vzhodu.

Nemški poročevalski urad javlja iz Krakova: V „Warschauer Zeitung je priobčil generalni guverner za Poljsko, minister dr. Frank, poziv sledeče vsebine: „Nemška in sovjetska vlada sta v prijateljskem duhu sklenili pogodbo, glasom katere je **Nemcem v ozemlju, ki ga je sedaj zasedla Rusija, omogočena preselitev na nemško državno ozemlje. Ukrajincem, Belorusom, Rusom in Rusincem, ki se sedaj nahajajo na nemškem interesnem ozemlju, je dovoljena preselitev v Sovjetsko Unijo.** Pogodba odgovarja velikim mislim našega Führerja, ki hoče v svetu razkropljenim Nemcem dati zopet skupno domovino, in je izrecna želja vodje Sovjetske Unije, ki hoče od Poljakov podjarmljene slovanske manjšine združiti z njihovimi sorojaki. Te namere se bodo sedaj uresničile.“

Poziv je v zvezi s prihodom sovjetske delegacije, ki je dospela v od Nemcev zasedeno poljsko ozemlje in bo pripravila preselitev vseh onih Slovanov, ki se prostovoljno izjavijo za sovjetsko državo. Po izjavi generalnega guvernerja bodo nemške oblasti in uradi sovjetom pri organizaciji preseljevanja na razpolago. Tako se nadejata Nemčija in Rusija, da bo evropski vzhod končnoveljavno pomirjen.

Potek rusko-finske vojne.

Nemški poročevalski urad javlja z dne 11. t. m. iz Moskve: Tekom 9. decembra so ruske čete pri severnem pristanišču Murmansku zasedle nekatera sovražna oporišča ter zavzele svoje nove postojanke do 50 km južno od finskega pristanišča Petsamo. V pristanišču samem so ruske ladje odstranile vse sovražnikove mine. Vzdolž ostale rusko-finske meje so ruske čete dospele v nekaterih predelih do 70—80 km v finsko ozemlje in zasedle kraj Suomusalmi. Na karelski ožini so ruske čete prebile finsko obrambno črto vzdolž reke Taipaleen-Joki in se bližajo kraju Köksholm. — Finsko vojno poročilo z istega dne javlja: Na kopnem nadaljuje sovražnik svoje napade vzdolž cele vzhodne fronte. Finske čete se hrabro branijo, boji ob obrambni črti pri reki Taipoleenjoki se nadaljujejo in so bili Rusi na nekaterih mestih vrženi nazaj. Na morju ni bilo posebnih dogodkov. Sovražna letala so bombardirala naselja Läskilä, Värtesilä, Valamo in Manstinsaari. Posebne škode bombe niso povzročile. Finska letala so bila na opazovalnih poletih ter so bombardirala vojaške skupine in vojna taborišča. — Moskovski radio je minulo nedeljo uradno zavrnil trditve, da uporabljajo ruske čete v vojni proti Finski dum-dum-naboje in strupene pline. — Nemški poročevalski urad pa zavrača šved-

ska poročila, ki pravijo, da Nemčija zalaga Finsko z vojaškim materijalom.

Nemčija in severne države.

Nemški poročevalski urad objavlja z dnem 9. t. m. stališče Nemčije do severnih držav Švedske in Norveške in pravi med drugim: Ko je narodni socializem v Nemčiji prevzel oblast in se je nemški narod pod vodstvom Adolfa Hitlerja začel otresati svojih spon, ni bilo časopisje severnih držav nič kaj veselo. Vsak dan so severni listi objavljali neprijazne ocene nemških ustanov in dejanj. Posledice Nemčiji sovražnega pisanja so se pojavile, ko je Nemčija predlagala Švedski, Norveški in Finski nenapadalne pogodbe. Omenjene države so nemški predlog zavrnile. Z izbruhom vojne z zapadnima državama so severne države zavzele napram Nemčiji vse prej ko prijazno stališče. „Nemčija pozna hvaležnost in zvestobo, a svojega prijateljstva ne prodaja na ulici. Kdor ji izkazuje zvestobo, temu je zvesta tudi Nemčija. Nemški narod ne sovraži severnih ljudstev, vendar naj se voditelji le-teh narodov enkrat vprašajo, če je boljše poslušati pridige angleških pristašev Zveze narodov in vojnih hujskačev ali pa v smislu naravnih interesov pospešiti prijateljstvo z nemškim narodom.

Anglija in Balkan.

Dunajski „Völkischer Beobachter" z dne 9. t. m. piše med drugim o rastočem angleškem interesu za Balkan. Jugoslaviji ponuja Anglija posojilo, da bi jo pridobila zase. Dunajski list dostavlja: Za jugolovansko gospodarstvo je nedvomno ugodnejša izmenjava blaga z Nemčijo, ker so take gospodarske in trgovinske vezi dvostranske. Enostransko jemanje angleških posojil je vočigled dejstvu, da Anglija ne more dobavljati jugoslovanskega blaga, za Jugoslavijo samo novo finančno breme.

Kaj pravi Italija.

Minuli teden je zasedal fašistični veliki svet. V svoji izjavi naglaša še enkrat, da Italija ne vodi vojne in zato zahteva zase vse pravice nevojskujoče se države. Vendar Italija ni nevtralna v doslej običajnem smislu, ker bi se s tem odpovedala odgovornosti, ki jo nosi napram bodoči usodi Evrope. Evropa stoji — tako pravi izjava — sedaj in v naslednjih odločilnih letih pred nedvomljivim in nerazrušljivim dejstvom nemško-italijanskega prijateljstva, ki bo nudilo novi Evropi pošten mir v smislu narodno-socialistične in fašistične pravičnosti.

Teden v besedi.

Olimpijade, za katero so se Finci tako vneto pripravljali, letos ne bo, če bo vojna med Finsko in Sovjetsko Rusijo še dalj časa trajala.

Berlinska tehnična fakulteta je izvolila bolgarskega kralja Borisa za svojega časnega doktorja. Diplomo je izročil kralju Borisu poseben odposlanec berlinske univerze.

9. decembra so odprli v Belgradu razstavo nemške knjige. Razstavljene so tudi knjige in pisma, ki so velikega pomena za spoznanjevanje nemško-jugoslovanskih kulturnih odnošajev v preteklosti.

Posebna madžarska trgovinska delegacija je te dni odpotovala v Moskvo, kjer se bo pogajala za novo trgovinsko pogodbo.

Belgija porabi dnevno 10 milijonov frankov za svojo mobilizacijo. Če bo to trajalo še naprej, bo imel belgijski proračun velik primanjkljaj..

Sovjetska vlada je sporočila švedski, da ne priznava finske vlade v Helsinkih, zaradi česar Švedska ne more zastopati te vlade v Moskvi.

V Rim je dopotoval voditelj nemške delovne fronte dr. Ley, kjer je imel važna posvetovanja.

Jugoslovanski kralj Peter II. je imenoval na predlog vojnega ministra kneza namestnika Pavla za armadnega generala.

Morje je vrglo na holandsko obalo ogromno število min. Holandske obalne straže imajo polne roke dela, da mine uničujejo.

V Podgorici v Črni gori je umrl bivši predsednik črnogorske vlade Marko Radulovič.

Jugoslovanski prometni minister Bešlič je podpisal odlok, da se zgradi v Novem Sadu novo moderno pristanišče, ki bo veljalo okrog deset milijonov dinarjev.

V Italiji je železniška uprava uvedla spalne vozove tretjega razreda.

Konec leta 1938 je bilo na vsem svetu dve miljardi in 123 milijonov ljudi.

Vrhovni poveljnik estonske vojske general Laidoner je te dni dopotoval v Moskvo.

Nad 100.000 Nemcev, ki prebivajo na bivšem Poljskem (predvsem v Voliniji in Galiciji) in so postali po delitvi Poljske ruski državljani, se bodo do 1. marca 1940 vrnilo v Nemčijo.

V Sofijo je dospel novi japonski poslanik za Bolgarijo s svojimi sodelavci. Njegova poglavitna naloga bo v tem, da bo opazoval nadaljni razvoj odnošajev med Rusijo in balkanskimi državami.

Italijanski veleposlanik v Nemčiji, baron Attolico,, se je po kratkem bivanju v Rimu vrnil v Berlin.

Sestanek severnih držav.

Švedska in Norveška sta vočigled finsko-ruski vojni razumljivo zelo vznemirjeni. Minuli teden so se zato sešli v Oslu zastopniki obeh držav in še Finske k važnim posvetovanjem. Norveški in švedski listi pa so v uvod zapisali, da pripravlja nova vojna severu velike skrbi. Želja evropskega severa je, da se mir čimprej spet upostavi in torej vojna zaključi z mirnimi pogajanji. Na zborovanju so zastopniki sklepali o tem, če naj se za rešitev spora naprosi Zveza narodov.

Živo srebro, po katerem je v zadnjem času povpraševanje ogromno, sta podražili Italija in Španija, ki sta največji proizvajalki te dragocene rude, ki jo nujno potrebujejo za izdelovanje eksplosivov.

Iz naše države

Delo komisarja za društva in organizacije.

Dunajski društveni komisar je zaključil svoje delo. To nedvomno ni bilo lahko, ker je imel pred seboj seznam 115.000 društev, organizacij in udruženj, kar bi pomenilo, da je prišlo na 50 Avstrijcev že eno društvo. Od prijavljenih društev in organizacij jih je po čiščenjeu ostalo še okroglo 5000. Premoženje ostalih je bilo razdeljeno pristojnim strokovnim organizacijam, tako Delavski fronti, nar. soc. učiteljski zvezi, zvezi nemških uradnikov, deželam, občinam in mestom. Z razpustom velikega števila bivših organizacij je bilo oproščenih 25.000 delovnih moči, ki so sprejemale na zaslužkih in plačah letno skupno okrog 60 milj. mark.

Še k nekaznicam za perilo in obleko.

V naslednjem navajamo nekatere tkanine, katere lahko kupujemo še naprej brez nakaznic: blago iz naravne svile, čipke, pajčolani, brokati in drugo blago, ki se lahko pokvari, nočni moški jopiči, kopalne obleke in hlačke, perilo za novorojenčke. Proste so tudi žalne obleke in sicer za najožje družinske člane, sanitetno blago kot obveze, vata i. dr. Prosto se kupujejo klobuki, kape, pasovi, naramnice, gamaše, dežniki in sončniki, izgotovljene zastave, igračke iz blaga, paramenti vseh vrst, tepihi, linoleji in blago za zastorje, za katerih tkanine ni treba posebnih nakaznic.

Domovi Hitlerjeve mladine.

Labud dobi kot prva koroška občina dom za Hitlerjevo mladino. Načrt zanj je izdelan, denarna sredstva poskrbljena. Z grajenjem bodo pričeli takoj po zaključku vojne. Dovoljena je tudi že gradnja mladinskih domov v 3 nadaljnih občinah Koroške.

Državljanski davek 1940.

Z novim letom stopi v Vzhodni marki v veljavo zakon o uvedbi državljanskega davka, kakršen je običajen v bivšem rajhu. Za tekoče leto je bila veljavna posebna tozadevna odredba. V bistvu sta si odredba in postava enaki. Davek se bo ravnal po dohodku in premoženju, kot sta se ugotovila 10. oktobra.

Delavski počitek ob praznikih.

Komisar za priključitev Avstrije k Nemčiji je odredil, da se v trgovinah z živili, v mesarski obrti, v pekarijah in pri frizerjih dne 26. t. m. in 1. januarja p. l. ne dela.

Dolgovi v vojnem času.

Notranji minister je odredil, da imajo sodniki v vojnem času pravico podaljšanja plačilnih terminov obrtniških dolgov, znižanja najemnino za obrtniške in trgovske lokale in drugih plačilnih olajšav. Termin vplačanja zapadlih vknjiženih dolgov se na dolžnikov predlog lahko podaljša. Načelo je, naj bi iz vojne nihče ne utrpel gospodarske škode.

Vesti iz Jugoslavije

Dva mostova čez Savo v Zagrebu izročena prometu.

V Zagrebu so imeli preteklo soboto in nedeljo dve veliki slovesnosti: v soboto je bil blagoslovljen in izročen prometu novi savski cestni most, v nedeljo pa novi železniški most črez Savo. Slovesnosti v nedeljo je prisostovalo kar osem ministrov, na čelu s predsednikom Dragišo Cvetkovičem in podpresednikom dr. Vladkom Mačkom. Navzočen je bil tudi hrvatski ban dr. Šubašič in mnogo drugih dostojanstvenikov in zastopnikov. — Novi železniški most je ves iz železne konstrukcije in je eden najmodernejših na Balkanu. Po njem tečeta dva tira. Most je odlično prestal preizkušnjo obtežbe. Pri gradnji obeh mostov so sodelovale same jugoslovanske trdke in sta narejena izključno iz domačega materijala.

Proslava 20 letnice slovenske univerze.

Pred 20 leti, ko so se Slovenci združili s Hrvati in Srbi v skupno državo Jugoslavijo, je dobil slovenski narod tudi svojo univerzo v Ljubljani. S tem najvišjim kulturnim zavodom je Slovencem zanaprej zajamčen svoboden kulturni razvoj na vseh poljih. Za proslavo 20-letnice ustanovitve slovenske univerze kralja Aleksandra, ki bo 16. in 17. decembra, pa se pripravljajo velike manifestacije vse slovenske javnosti.

Podlistek

Zimovanje na severu.

(Mamin — Sibirjak.)

Iz ruščine prevedel Janko T.

Starec je ležal na klopi za pečjo, pokrit s staro odejo iz jelenjega kožuha, iz katerega je dlaka povečini že izpadla. Ni vedel, je li rano ali pozno, saj pa tudi ni mogel vedeti, kajti svitalo se je pozno, nebo pa je bilo še od sinoči prepeto z nizkimi oblaki. Vstati se mu ni ljubilo: v izbici je bilo mrzlo in že nekaj dni sèm je čutil bolečine v križu in v nogah. Sicer tudi spati ni mogel in ni hotel, ležal je pač tako, da bi mu čas minil. Pa čemu naj bi se mu tudi mudilo? Zbudilo ga je bilo oprezno praskanje po vratih. Muzgarko je bil to, majhen, lisast voguljski pes, ki je že deset let živel pri njem v izbici.

„Jaz ti bom dal, Muzgarko", je zarobantil starec in si potegnil odejo čez glavo. „Te bom jaz popraskal!"

Pes je namah nehal drgati s šapo po vratih, takoj nato pa je žalostno in zategnjeno zacvilil.

„Oh, da bi te volcjé požrli!" se je kregal starec in se vzdignil s klopi. V temi je šel k vratom, odprl in — takoj mu je bilo jasno, odkod njegove bolečine v križu in zakaj pasje cviljenje. Kroginkrog, kakor daleč je nesel pogled skoz polodprta vrata, je bilo vse pokrito s snegom. Da, zdaj je jasno videl, kako se je vrtinčila v zraku živa mreža mehkih, puhastih snežink. V izbi je bilo temno, a zunaj v snegu se je videlo vse, zobčata stena gozda tam za reko in kameniti rtič, ki se je v stopničasti okroglini zajedal v reko. Razumni pes je sedel pred odprtimi vrati in s tako razumnimi, govorečimi očmi zrl gospodarja.

„No, kajpak, konec bo, se zdi", je odgovoril starec prosečemu pogledu pasjih oči. „Ničesar, bratec, ne boš več pretaknil . . . Delopust!"

Pes je zamahnil z repkom in zacvilil tako prijazno in ljubko, da je celo gospodarja zabolelo v srcu.

„Da, konec je; kaj pa boš počel, Muzgarko? Proč je naše lepo poletje, zdaj se pač spraviš v brlog."

Tem besedam je sledil lahen skok — in Muzgarko se je znašel v sobi prej kot gospodar.

„Ne maraš zime, kajne?" se je pogovarjal starec s psom, medtem ko je kuril staro peč, postavljeno iz neobdelanega kamna. „Ti nič kaj ne ugaja, a?" Ko je starec peč zakuril, se je že zdanilo. Sivo zimsko jutro si je le z naporom utrlo zmago nad nočjo, kot da bi bilo nevidnemu soncu neizrečno težko z žarki predreti oblake. V izbici sami se je v neresnični daljavi komaj videla stena, ob njej so se v širokih krivuljah vili parni stebriči, puhteči iz težkih drevesnih plohov. Edino okno, napol zalepljeno z ribjim mehurjem, je za silo propuščalo dnevno svetlobo.

Muzgarko je sedel na pragu, potrpljivo pogledoval gospodarja in tuintam mahnil z repkom. S časom pa je bilo tudi pasjega potrpljenja konec, in Muzgarko je zopet pritajeno zacvilil.

„Takoj, takoj, ne bodi no tako neučakan", mu je dal v odgovor starec ter primaknil kotliček iz vlitega železa z vodo k ognju. „Prideš še pravočasno!"

Muzgarko se je ulegal, položil bistroumno glavico med prednje šape in niti za trenutek ni izpustil gospodarja iz oči. Ko je gospodar zadel na pleča luknjasto vrečo, je psiček veselo zalajal in se pognal k vratom.

Za eno noč se je kroginkrog povsem spremenilo: gozd je bil videti bližji, reka ko da bi se solzila, oblaki pa so se vlačili nizko po zemlji, malo da se niso dotikali jelkinih in smrekovih vršičkov. Na splošno je bil pogled žalosten, a mehke snežinke so še naprej krožile po zraku in neslišno padale na izumrlo zemljo.

„Kmalu bodo tovorniki tu", je pojasnil starec psu. „In pripeljali nam bodo kruha, pa soli in smodnika . . . Najina izbica se je docela podrla, Muzgarko."

Kratek je dan v jeseni. Starec je ves ljubi dan stopical krog svoje kočice, popravljal to in ono, da bi se čimbolje pripravil na zimo. Tu je mah padel iz špranje, tam je tram podgnil, zopet drugje se je vogel vsedel in se na vsem lepem podrl. Davno že bi bil čas, da bi si bil postavil novo izbico — pa kaj boš delal in se trudil, ko pa si človek sam, tako sam.

„No, ni sile, nekako bom že prestal zimo", je mislil starec in potrkoval s toporom ob steno. „Ko pridejo tovorniki, tedaj . . ."

Novopadli sneg je usmeril vse starčeve misli na tovornike, ki so prihajali v času, ko so reke narasle. Ljudi je videl le enkrat v letu. Moral je torej kaj premisliti . .

Muzgarko je izvrstno umel vsako besedo gospodarjevo in pri besedi „tovorniki" je ostro pogledal proti reki in veselo zacvilil, kakor da bi hotel odgovoriti, da tam izza odnekod prihajajo tovorniki.

(Dalje sledi.)

Stoletnica Muzejskega društva za Slovenijo.

Med najstarejša znanstvena društva v Sloveniji pa tudi v Jugoslaviji sploh, spada Muzejsko društvo za Slovenijo, ki bo proslavilo 16. decembra 100 letnico svojega obstoja. Istočasno bo tudi zborovanje slovenskih zgodovinarjev, na katerem bodo predavali najvidnejši slovenski znanstveniki o aktualnih vprašanjih slovenskega zgodovinopisja.

Nemški kontingent za jugoslovanska vina povišan.

Nemčija je zadnje dni odobrila povečanje kontingenta za izvoz jugoslovanskih vin za 300.000 mark. Kupovala bo zlasti takšna vina, ki so potrebna v industrijske svrhe, dočim namizna vina ne bodo prišla mnogo v poštev.

O preseljevanju narod.

Že stara zgodovina govori o preseljevanju narodov. V davnih časih starega veka kultura ljudstev še ni prikovala na njihovo okolico in zato so se vprek selili celi rodovi. Nekateri v miru, iskajoč boljše življenjske okoliščine, drugi z željo zavojevanja, tretji v umiku pred nasilnimi sosedi. Tako se je — pravijo zgodovinarji — v starem veku naselila Evropa. V sredjnem veku so vdrle ogromne množice pol divjih narodov iz Azije v Evropo, živele tukaj desetletja ter potem, ko so jo opustošile in izropale, izginile spet v azijskih nižinah. V opustošene kraje so se potem z evropskega zahoda začele pomikati v osrčje celine nove ljudske množice, da zasedejo praznine in pospravijo razvaline.

Tako nam pripoveduje zgodovina naprimer, da so prišli Bavarci v alpske dežele, odkoder so prvotno pobegnili Obri. Tako je v 12. veku nemški viteški red zasedal severovzhod in se tamkaj razširil prav do meja ruskega in poljskega naroda. Na mesto izgnanih in premaganih Turkov, ki so skoraj 150 let vladali v srednji Evropi, sta Marija Terezija in njen sin Jožef II. naselila 100.000 Nemcev po ogrskih planjavah, po Galiciji in Bukovini, kjer so se ohranili do današnjega dne. Ruska carica Katarina II. je poklicala naenkrat 75.000 Nemcev v zapuščene kraje ob Volgi. Car Aleksander I. jih je naselil skoraj ravno toliko po Besarabiji.

Zgodovina srednjega veka pozna tudi preseljevanja nenemških narodov. 70.000 Srbov se je pred stoletji umaknilo divjim Turkom do Sremskega Karlovca in do Like in so ostali tam do današnjega dne. Ogromno število pripadnikov evropskih narodov se je tekom stoletij naselilo v Ameriki. Še danes je Ircev v Ameriki domala toliko, kot jih je v irski domovini. Neznatna je peščica Amerikancev-domačinov v primeri z milijoni od vzhoda in zahoda priseljenih pripadnikov drugih narodov. Samo naš slovenski narod je poslal nad četrt milijona v Severno Ameriko, v zadnjem dvajsetletju po svetovni vojni pa še 40.000 na evropski zahod in še mnogo več v Južno Ameriko. Po mnenju zgodovinarjev se je v 19. in 20. stoletju preselilo vsaj 60 milijonov ljudi na velike daljave preko oceanov, več desetin milijonov pa je zapustilo materno zemljo in šlo iskat vsakdanjega kruha v neposredno ali neposredno bližino nekdanje domačije.

A ta preseljevanja nimajo opraviti s preseljevanjem najmodernejše dobe. Kajti ta premikanja so povzročala bodisi elementarne nesreče, želja po boljšem kruhu in ugodnejšem življenju ali druge naravne okoliščine. V najnovejšem času pa so preseljevanja v znamenju teženj enega naroda v eni državi. Prvič sta v tem znamenju izmenjali svoja ljudstva Turčija in Grčija. Pod nadzorstvom Zveze narodov se je preselilo okroglo stotisoč Grkov iz Male Azije v staro domovino, drobci turškega naroda v okvirju grške države pa so se preselili v Turčijo. Velika Nemčija je sedaj postavila načelo zemljepisno zaokrožene nemške domovine. Kancler Adolf Hitler je v svojem zadnjem govoru v državnem zboru naglasil, da mu je na srcu ležeče, da se s preselitvijo narodnih manjšin izločijo povodi morebitnih sporov med državami. To kanclerjevo načelo se že postopno izvaja. 120.000 baltskih Nemcev se je že preselilo v Nemčijo. Nemčija je odpoklicala svoje rojake iz italijanskega južnega Tirola, v kratkem se prične preseljevanje Nemcev iz volinije na ozemlje nemške države. V koliko se bo akcija priseljevanja Nemcev iz drugih držav nadaljevala, ni znano in bodo o tem odločali pač samo merodajni krogi v Berlinu.

Z ozirom na mnoge nejasnosti, ki so se v zvezi z vršečimi se preselitvami Nemcev pojavile tudi med nami, se nam zdi važno, da poudarimo dvoje. **O preselitvi koroških Slovencev ni nikakega govora in so vse tovrstne vesti prazne izmišljotine. Prvič je Nemčija, ki kliče svoje nemške manjšine v svojo državo in izvzemši nemško-ruske pogodbe ni nikjer govora o preselitvi nenemških narodnih skupin v države njihovih maternih narodov. Drugič: preseljevanje nemških narodnih skupin se vrši pod vidikom kulturne strnjenosti in enotnosti.** Baltski Nemci naprimer so bili nekak nemški drobec, odtrgan od telesa maternega naroda. Med njimi in nemško državo so se nahajala še druga tuja ljudstva. V svoji novi domovini se baltski Nemci nahajajo v najožjem sožitju s svojim maternim narodom. **Mi koroški Slovenci tvorimo s Slovenci v kraljevini Jugoslaviji slovensko kulturno ozemlje.** Noben zgodovinar bi ne mogel točno označiti nekdanje slovenske pradomovine, razven ozemlja sarmatskih nižin, ki je bilo po pričevanju znanstvenikov pradomovina vseh slovanskih ljudstev. Govorice o predstoječi preselitvi koroških Slovencev so torej povsem iz trte izvite in brez vsake resne podlage. Kdor bi jih razširjal v svrhe morebitnih groženj ali vznemirjanja, ruši javni red in mir in spada pod kazenski zakon.

Širom naše zemlje

Na lovu na „Strehi sveta".

J. M. Trunk, Leadville, Colo., U. S. A.

(2. nadaljevanje.)

Kakršna obleka, taka je tudi oprema. Pušk je v Ameriki vseh vrst in vseh kalibrov. Mr. Zajec in Mr. Klun imata avtomatične puške, prave „mašince", Mr. Hrabščak ima „pumparco", Mr. Grego dvocevko, enako Mr. Mišič, jaz pa imam — svojo staro metlo! Ne muzajte se, prosim! Stvar ni smešna, temveč zelo resna. Z metlo sem šel na najvišjo goro v Rocky Mountains, čemu bi ne bila dobra tudi za — lov?

Zadevo moram bolj pojasniti. Omenil sem, da ima tu „prosti" lov zelo visok plot v podobi strogih lovskih zakonov. Eden teh zakonov se glasi, da ne sme imeti puške, kdor ni ameriški državljan. Ker še nisem državljan, mi ni kazalo drugega, kakor čepeti doma za pečjo ali pa iti na lov — z metlo. Upam torej, da se mi ne boste na vse grlo smejali, ker so imeli drugi lovci dragocene, svetle puške, jaz pa le držaj metle. V Ameriki je vse dobro, a kaše tudi tu ne piha nihče rad, ako ni zadosti neumen.

K lovski opremi spada še nekaj. No, saj veste, kar človeku „dušo priveže". A je bolje, da molčim, ker bi utegnilo začeti dišati po — ječi. Dišalo pa je, a šele, ko smo prišli v gozd; pa nikomur ne pravite!

Iz doline Arkansasa smo zdrčali po lepi planjavi v dolini potoka Tennessee, potem navzgor. Mahoma smo stali na Strehi sveta, na prelazu Tennessee, 3184 m visoko. Prelaz je res strehi podoben, ne prestrm. Tu gre vodovje do Atlantika, tam do Pacifika. Že prej sem bil tu in se zapisal v knjigo, tokrat kaj takega nisem utegnil, niti nisem utegnil občudovati gorskega sveta, saj smo šli na lov!

„Pa na kaj ste pravzaprav šli?" utegneš vprašati. Šenti, saj nisi na glavo padel, ako se le količkaj zanimaš za lov. Lovci gredo na vse, kar jim pač pride pod cev, to je splošno pravilo, posebno kadar odhajajo od doma. Ko malo pogledajo v temen gozd med visoke jelke in pridejo med sivo skalovje in pogledajo v prepade in (tiho!) v razne steklenice, potem gredo na vse zverine. To je splošno. Jaz pišem le o tem, kam in na kaj smo šli.

Mi smo šli, da se prav nič ne zlažem, tudi na vse, razen na jelene, ker so bili jeleni že za plotom lovskega zakona, in bi bil kak tak rogač lahko spravil človeka v ječo. Drugače smo bili pripravljeni, da se bomo srečali s kakim medvedom, rjavim, tudi s črnim, ki je manj hud, dalje s kakim volkom, kakim kajutom (coyot), ki je nekako med volkom in lisico, s kako lisico, če bi je morda prej ne srečala zvita pamet, s kakim risom, kako divjo mačko, kuno, jazbecem, s kakim porcupine ali ground hog, za katera ne vem slovenskega imena, in — s kakim levom! „Primaruha, ta je pa debela!" porečeš. „Ta ameriški lovec nas hoče ‚potegniti', pa se ne damo! Z levom, pravim levom, da bi bili imeli korajžo, da bi se srečali? Levi so pač le v Afriki, kvečjemu še v Aziji, pa bi ti ameriški ‚jagri' na avtu šli na leve, ako bi jih morda kateri slučajno počakal? To je golo ameriško ‚blufanje', pristna lovska farbarija. In eden ima celo metlo s seboj!"

No, ako ne verjameš, pa pusti. Resnica je pa le resnica, in ko bi vprašal, ali je resnično to res, našega bosanskega junaka, Mr. Mišiča, bi ti zatrdil: „Boga mi, istina je!" in to z glasom, da bi te vsa nevera minila.

Tu imamo namreč res neko vrsto levov, gorski levi — mountain lions — jim pravijo, ki sicer nimajo griv kakor afriški, a lahko postanejo davji in krvoločni ter merijo 6—7 čevljev od nosu do repa. Prav tisti dan (7. avgusta), ko sem bil jaz na gori Massive, je onkraj gore tak lev raztrgal pastirja.

Prav nič ni „debela" torej, ako smo šli tudi na leve. Da bo pa resnica prav resnična, moram tudi povedati, da smo šli na zajce, čeprav bo morda malo trpelo naše junaško lovsko ime.

Bili smo potemtakem lovci na vse zverine, torej vsezverinski, in tudi na zajce, torej pravi zajčji lovci, ne morda iz kakega strahu, temveč ker je pač tako nanesla znana lovska smola, da ni bilo zverin in je zato morala ostati pri zajcih.

(Dalje sledi.)

Božični številki „Koroškega Slovenca" priložimo v dar naročnikom leposlovno prilogo. Njena vsebina bodi ob praznikih rojakom v pouk in razvedrilo ter še v naročilo, naj ostanejo zvesti svojemu glasilu. Svoji k svojim!

Pozdrav z fronte. Naj se upravi „Koroškega Slovenca" zahvalim za redno dopošiljanje slovenskega tednika. Vsikdar me s svojimi novicami in vso ostalo vsebino izredno razveseli in mi nudi kratke urice na skrajnem zahodu naše države. Naj prinese še moje pozdrave prijateljem in znancem na Djekšah in vsem mojim dobrotnikom in sošolcem izza gimnazijskih let v Celovcu. Janez Krapež, Feldpostnummer 06374.

Augsdorf — Logaves. V grških Atenah je umrl italijanski poslanik princ Livio Borghese, katerega truplo so prepeljali v večno mesto Rim k zadnjemu počitku. Princ Borghese je bil za časa plebiscita predsednik italijanske delegacije. Po glasovanju si je pridobil lepo vilo „Cap Wörth" tu ob jezeru, kjer je ob prostem času zmiraj bival. — V torek dne 5. decembra smo položili ob lepi udeležbi ljudstva posestnico ženo kovaškega mojstra Terezijo Krenos k večnemu počitku. Rajna je dolgo trpela na živčni bolezni. Vsa zdravniška veda strokovnjakov v Gradcu in Celovcu ji ni mogla pomagati. Naj počiva v miru! Ostalim naše sožalje! — Tudi ženili smo se. Naš Andrej Kusternik je vzel bivšo dolgoletno cerkveno pevko Lojzo Anderwald. Foltej Schwager je pa ženil Ano Knabl. Bilo srečno! — Vrste naših pevcev so se zredčile. Od k vojni službi pokiicanih so vsi pri dobrem zdravju. Pogrešamo pa Jozeja Kofler, kateri se je vdeleževal vojne na Poljskem.

Suetschach — Sveče. Dne 4. t. m. smo spremili k zadnjemu počitku vpokojenega cestarja Tomeja Fantur-ja v Svečah. Rajni je bil zelo marljiv, veren in svojemu narodu zvest. Menda ga ni bilo prej pogreba in ne procesije, da ne bi bil molil s svojim močnim glasom rožnega venca. Zadnja leta ni mogel več zapustiti svojega stanovanja, ker je popolnoma oslepel. Dosegel je visoko starost 82 let. Dan navrh smo pokopali starost 82 let. Da navrh smo pokopali staro Urbaninjo na Sinah. Naj v miru počivata! — Cerkveni prispevek je domala ves pobran in so se farani radevolje odzivali. — Tudi naše kulturno društvo že pripravlja svoj redni občni zbor in bo tako sledilo vzgledu ostalih društev. Prav tako, da obvelja naše načelo: dobri državljani in zvesti Slovenci!

Izpred Humberka. Kdor dalječasa ni hodil po „Humberških ridah" in pride danes k nam, se bo pač čudil, koliko se je tu predelalo. V teku dveh let se je ta cesta tako prevredila in razširila, da res ne bo več čutiti hudega klanca. V nekaterih krajih je celo do 16 metrov široka. Dela so sedaj takorekoč končana in vigredi se bo še asfaltirala, ker so izginili tudi tisti mnogi ovinki med Humberkom in Žihpoljami. — Lepo se je uredila nadalje tudi cesta med Kožentavro in Goričami pri Voigtovem posestvu. — Pred vojno je začel tam graditi Voigt lepo in veliko hišo, takorekoč gradščino zase, a vsled vojne leta 1914 je bilo isto delo vstavljeno ter je ostalo napol izdelano celih 25 let. Pred kratkim je kupila dotično posestvo organizacija NSV. Sedaj se delo z vso naglico nadaljuje, tako da bo vigredi že končano. Stavba bo služila v prvi vrsti materam z novorojenčki.

Izpred Košute. V noči od 2. na 3. decembra je službujoči orožnik iz Bajtiš na patrulji izsledil pri pd. „Hirsu" na Kotu v Selah nekega tujca, ki je bil sumljiv. Aretiral ga je ter gnal po poti, a se je medtem tujec vstavil ter celo orožnika napadel in nato hotel pobegniti. Orožnik je parkrat ustrelil in smrtno zadet se je neznanec zgrudil na tla. To se je zgodilo malo pred polnočjo. Preiskava je dognala, da gre za nekega nepridiprava, ki ima marsikaj na vesti ter je pobegnil iz zaporov.

St. Michel — Šmihel nad Pliberkom. (To in ono.) Ne vem, ali je našim dopisnikom črnilo zmrznilo, ker ne poročajo več ničesar izpred hriba sv. Katarine. Pa imamo dokaj novic. Naša farna cerkev je lepo prenovljena in je spet prav dostojna hiša božja. Slikal jo je slikar Arnold, ki je rodom Šmihelčan. — Velika skrb nas je prevzela za našega dragega dekana preč. g. Vintarja, ki so nevarno oboleli. Želimo jim skorajšnjega ozdravljenja. — Tudi bela žena nas obiskuje. To pot si je izbrala mlado žrtev, 20 letno Čikovo Tinco iz Breške vesi. Čikova družina je s smrtjo hčerke Tince zelo prizadeta, dobri mamici je odvzeta velika opora. Pogreba se je udeležila velika množica, dekliški zbor je ranjki zapel v slovo. Ugledni Čikovi družini naše toplo sožalje, pridna Tinca pa naj počiva pri svojem Gospodu. — Dobili smo tudi nov dom za otroški vrtec. Lep je, le žal, da bo v njem kraljevala samo nemščina in da za našo blagoglasno materinščino ne bo prostora. — Naše prosvetno društvo razpolaga s prav bogato knjižnico. Knjižničar bo izposojal knjige vsako nedeljo po prvi sv. maši. Pridite in sezite po dobrem čtivu! Vsako nedeljo bo soba zakurjena in naj se v njej spet razživita naša pesem in beseda. Kdor ima knjige izposojene še od prej, naj jih takoj vrne, kajti knjiga je za društvo in njegov okoliš veliko bogastvo. Na Štefanovo pa se društveniki snidejo na občnem zboru. — Še eno novico imamo. Poročil se je Šotorjev Jaka Čajčman v Breški vesi z gčno. Justino Krofovo v Ponikvi. Nevesta je doslej pri Šercarju ljubeznjivo stregla gostom z jedačo in pijačo. Kripo sreče in slamnico otrok želimo mlademu paru na življenja pot.

Eisenkappel — Železna Kapla. — V nedeljo 10. t. m. smo ob veliki udeležbi pokopali 63 letno Vrbnikovo mater Ano Piskernik iz Lobnika. Vsled nekega notranjega vnetja se je nahajala v celovški bolnici, kjer se je podvrgla težki operaciji. Vnetje pa se je le še razširilo in brez upa na ozdravljenje so

mater spet prepeljali domov v Kaplo. Bolezni ni več prebolela, v petek 8. t. m. je zaspala v večnost. Rajna je bila rodom iz Hariževe družine pod Peco, s svojim možem je prvotono gospodarila na svojem domu, nato pa sta se preselila na Vrbnikovino. Rodila je 8 otrok, od katerih je eden umrl, eden sinov je bančni podravnatelj v Jugoslaviji, sin Pepi je soposestnik pri Vrbniku, dve hčerki se nahajata v Jugoslaviji, ena pa je učiteljica na Rudi. Svoje otroke je vzgajala z veliko skrbjo, bila je vsej družini verna, vzorna nama. Naj počiva v Bogu, zaostalim izrekamo naše sožalje!

Koroški drobiž. — Na nemško-jugoslovanski meji je neki 22 leten Hacker iz Sudetov ustrelil tri nemške carinske uradnike. Zadržali soga na begu v Jugoslavijo, v boju je padel tudi sam. — V Celovcu je umrl bivši poslanec 75 letni Lorenz Washietl. — V Škocijanu so bili poročeni v novembru sledeči pari: železničar Maks Čičko z Apolonijo Polašek, Vincenc Trinkl z Ano Zechner, Ludvik Kuhar z Rozino Čičko in Janez Tribuč z Marijo Schluet. — H prijavi za vojaško oblast sta pozvana letnika 1908 in 1909. — Občine nadalje sestavljajo sezname vojne obveznih letnikov 1901 do 1904. — Ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku objavlja, naj se na železniških pošiljkah (Stückgut) naslovi točno in lahko čitljivo označujejo, predvsem naj bo na njih vidna sprejemna postaja. — Italijanski konzulat v Celovcu poziva vse nad 20 let stare italijanske državljane nemškega pokolenja iz provinc Bolcano, iz občine Egna in iz Valcanale naj se do 31 decembra javijo na italijanskem konzulatu v Celovcu oziroma na konzularnem uradu v Beljaku z dokumenti svoje državljanske pripadnosti. — Za nakup avtomobilov je odslej potrebno dovoljenje pristojnih okrajnih glavarstev.

Naša prosveta

Občni zbor slov. kult. društva v Železni Kapli na praznik 8. decembra je izvanredno dobro uspel. Obiskalo ga je nad 100 članov, samih korenjakov iz kapelških hribov. Zbor so otvorili pevci z himno „Nmav čriez jizaro“, nakar je po jedrnatem predsedikovem pozdravu povzel besedo tajnik Prosvetne zveze, ki je očrtal na kratko duševno svojstvenost slovenskega človeka na koroških tleh in poudaril: **„Narodna zvestoba koroških Slovencev ni naprodaj za nobeno ceno! Četudi z ozirom na posebne prilike naše države danes ne predlagamo odgovornim krogom nikakih narodnih želja, se svojim narodnim pravicam ne moremo nikdar odreči. Za dobo, ko se država bavi z večjimi vprašanji, si bomo pomagali z vztrajno in disciplinirano samopojočjo v okvirju oblastveno dovoljenih slov. kulturnih organizacij“.** Sledila je pesem, nato proročila društvenih odbornikov — pohvalo naj izrečemo na tem mestu vrli knjižničarki, ki je bila v svojem poslu neumorna — in volitve novega odbora. V rokah društvenega predsednika bo, tako smemo upravičeno upati, slovenska kulturna organizacija belske doline dober in zanesljiv zaščitnik slovenske narodne svojstvenosti.

Slovenska kulturna društva, pozor! V četrtek 28. decembra dopoldne se zberejo društveni vodje in tajniki na voditeljskem tečaju v Celovcu. Obravnala se bodo važna, bodoče prosvete u tikajoča se vprašanja. Podrobnosti bodo razvidne iz posebne okrožnice. — Popoldne ob 3. uri se vrši v celovških prostorih redni občni zbor Slovenske prosvetne zveze, katerega naj se udeležijo tudi ostali rojaki.

Občni zbori in prireditve. — V nedeljo **17. t. m.** ob 10. uri se vrši občni zbor slov. kult. društva v Vogrčah, popoldne ob 3. uri pa društva v Žvabeku. Pri zborih sodelujejo pliberški pevci in govornik iz Celovca. — **Isto nedeljo** popoldne ob pol 3. uri ima svoj občni zbor slov. kulturno društvo v Glinjah in sicer pri Cingelcu na Trati. Poleg običajnega sporeda in govora še pevski nastop mlade društvene članice. — Na **Štefanovo 26. decembra** je dopoldne ob 9. uri občni zbor društva v Pliberku, popoldne ob 3. uri pa v Šmihelu nad Pliberkom. — Na **Štefanovo** ob 3. uri igra šentvidska „Danica“ igro „Dom“ s predhodnim občnim zborom.

Naše gospodarstvo

O apnanju zemlje.

Zdrava, živa zemlja je predpogoj dobrih letin. Zdrava zemlja pa je samo tista, ki je dobro preskrbljena z humusom in predvsem z apnom. Če je v zemlji dovolj apna, potem je gnojenje z domačimi gnojili uspešno. Odveč je skrb z umetnim gnojem ali kompostom, če zemlja nima apna. Obratno pa deluje apno v zemlji le, če je dovolj ogljikove kisline, ki nastaja ob razkrajanju humusa. To dvoje, apno in humus, sta podlaga gnojenja in vsake rodovitnosti.

Kako deluje apno? Veže škodljivo zemeljsko kislino, zrači in rahlja težje zemlje, pospešuje razkroj gnoja, pretvarja strnišča, hlevski gnoj in umetni gnoj v humus, končno nudi rastlinam neposredno hranivo. Po apnu se razživi v zemlji svet bakterij, pripravljanje zemlje ali usvajanje se vrši hitreje.

Ima naša zemlja premalo apna? Dejstvo je, da nad 70% vseh njiv v naši državi boleha vsled pomanjkanja apna. Dokazano je, da odpade vsled pomanjkanja apna na hektar okroglo 20 kg žita, 40 kg krompirja, 80 kg sena, 150 kg deteljne trave in do 350 kg belega zelja. Še višja je škoda, ker se lahka in propuščajoča zemlja po dežju in snegu izpira in prazni. Tudi gnoj rabi apno in torej po gnojenju zemlji apna še bolj primanjkuje. Tako so poizkusi dokazali, da je treba na hektar letno dodatnih 5 do 6 stotov apna, če naj je zemlja plodovita in zdrava.

Če zemlji primanjkuje apno, trpijo njive škodo. Zrahljane, nadrobljene gornje plasti, ki dobro provajajo zrak, vodo in toploto, izginjajo ter se umikajo peščenini in trdim, neprodornim kepam. Zemlja postane gosta in trda. Obdelovanje njiv postaja vedno težje ter zahteva vedno več dela. Zemlja postaja mrzla in mrtva. Koreninice dobivajo premalo zraka, vsled česar hirajo ratline, na njihovem mestu pa se bohoti plevel. Kjerkoli se šopiri plevel, je znamenje, da primanjkuje zemlji apno. Žito dobiva motno rumeno barvo. Zemlja postaja trudna in izčrpana, bakterije izumirajo in končno izostane vsaka rastlinska rast.

Kdor torej svoje njive gnoji, naj misli tudi na apnanje. Apno je ravno tako potrebno kakor dušik, kalij ali fosforna kislina. Velja načelo: Kdor gnoji svojo zemljo, ne da bi poznal njenih apnenih hraniv, je podoben krmarju, ki brez kompasa krmari ladjo po morju. Kdor v preiskavanju zemlje sam ni izveden dovolj, naj bi si dal preiskati svoje njive po pristojnih strokovnjakih ali uradih. Njegov trud ne bo nikakor zaman.

Kako urejuje drž. kmečka organizacija promet z živino. Ureditev živinskega prometa je pridržana vodstvu kmečke organizacije. Le-to sme trgovanje s konji, govedom, svinjami in ovcami vezati na posebno dovoljenje, veljavno ali samo za določene trge ali za vse brez izjeme. Vodstvo dovoljuje ali prepoveduje živinske sejme ter živinske dražbe. Nadalje izdaja smernice za živinske trge in za živinsko kakovost. Končno sme vodstvo odločevati o živinskih cenah. Odredbe vodstva kmečke organizacije so obvezne in se prestopki kaznujejo do 10.000 RM denarne kazni.

Odredba o ovčji volni. — Odrejeno je, da smejo ovčjerejci letno uporabiti do 5 kg neoprane volne doma, ostalo volno pa morajo oddati zbiralnicam volne. Zamenjava volne za blago je prepovedana.

Mlini v decembru. Mlini, ki so v lanskem decembru namleli za prehrano 400 in več ton rži, smejo v letošnjem decembru zmleti dvanajstinko lanske količine. Samo v izjemnih slučajih se dovoli višja ali nižja količina.

Dobro prekajeno meso. Če meso prosto izpostavimo dimu, je treba velike previdnosti, da ne izgubi na okusu, svežosti in sočnosti. Boljše je prekajevanje, če mesne kose potrosimo z rženimi otrobi, ki vsrkavajo dimnasto olje in odvračajo neprijetni dimov vonj. Tako pripravljeno meso diši prijetno in drži leta dolgo.

Da okna v hlevih ali tanovanju ne primrznejo, za to je dobro prav enostavno sredstvo. Na krajih, kjer se po navadi zbira voda, posujemo nekoliko kuhinjske soli. Posledica je, da se tod ne stvori led, ker zmrzne slana voda šele pri izrednem mrazu. Tako si lahko pomagamo, da nam hlevska ali hišna okna po zračenju ne primrznejo.

Žitne in druge cene. — Za producenta: pšenice 25.40, rž 19.70, krmski oves 17.50, RM za 100 kg, pšenične otrobi 10.30, ržene 10.30 RM za 100 kg, ržena slama 3.30, pšenična 3.10, ovsena 3.—, ječmenova 3.— za 100 kg, travniško seno 5.40—6.40, poljsko seno 7.20, lucerna 8, detelja 7.60—8 RM za 100 kg, beli, rdeči in modri krompir 5.—, rumeni 5.60, Juliperle 7.60 RM za 100 kg.

Zanimivosti iz vsega sveta.

„Vzemite kol in ga nabijte!“ — „Hrvatske novine“, glasilo gradiščanskih Hrvatov, prinašajo v svoji zadnji številki posnetek govora, ki ga je imel nek tamošnji okrožni vodja nar. soc. stranke. Okrožni vodja je govoril tudi o preseljevanju. Dejal je med drugim: „Neznani krogi vznemirjajo Hrvate, češ da jih bo država izselila. Te vesti so docela izmišljene. O preselitvi Hrvatov ni govora. Srečni smo, da ste pri nas. Če pa bi vam še kdo hotel natvesti bedastočo o preselitvi, iztrgajte iz najbližjega plota kol ter izženite dotičnega iz vašega sela!“. — Velja pač tudi za naše prilike!

Top imenujemo navadno kanon, kakor se ta nestvor imenuje skoraj po vsem svetu. Od kod to ime? Učenjaki so dognali, da se je „kanon“ pojavil v 16. stol., ko so bili Italijani v vojnih zadevah vodilni. Takrat so top enostavno imenovali cev. Cev se pa glasi v italjanščini „canna“. Kadar pa hoče Italijan neko stvar označiti za veliko, prida besedi končnico „one“. Tako je nastala beseda cannone, ki jo danes poznajo menda vsi jeziki sveta.

S kakšnimi ladjami je potoval Krištof Kolumb v Ameriko? Kakor znano, je Krištof Kolumb prišel prvikrat v Ameriko s tremi ladjami. Če pomislimo na današnje pomorske orjake, se moramo čuditi, kako je mogel s temi „čolnički“ napraviti tako dolgo pot. Njegova ladja „Santa Maria“ je bila dolga komaj 22 m, široka pa 6.7 m ter je imela posadko 90 mož. Najmanjša njegova ladja „Nina“ je merila v dolžino 17.3 m, v širino pa 5.6 m ter je imela posadko 40 mož. Srednja ladja „Pinta“ je bila po velikosti nekako v sredi med omenjenima dvema ter je imela 60 mož posadke.

Orientalski pregovori o ženah. Ženske ne store nič hudega, so pa povzročiteljice vsega zla. — Ne reci svoji ženi nikoli. česar bi ne mogel reči javno. — Lepe žene so en teden dobre, dobre žene pa vse življenje lepe. — Zato, ker je molčala, še ni nobena žena izgubila svojih pravic. — Pokramljaj s svojo ženo o vsem, ne stori pa tega, kar ti svetuje. — Vsaka žena ve za starost svojih sosed, za svojo lastno pa ne. — Če ima žena lepe zobe, jo sili vse k smehu.

Nova vrsta lilije. Mnogo krasnih rož, ki jih gojimo pri nas na vrtovih in v gredicah, izvira iz Azije in zlasti iz azijskih gorskih krajev. To velja med drugim tudi za razne gomoljaste rastline, posebno za lilije. V Azijo so se napotili že mnogi samo zato, da bi našli tam kaj novega na polju vrtnarstva. O lilijah pa se je že 20 let mislilo, da so vse njene vrste s Himalaje v Evropi že znane. Toda zdaj prihaja vest, da je našel nek turist, ki se je mudil pet mesecev v himalajskem gorovju, tam novo krasno lilijo doslej neznane vrste. Cvetovi te lilije so rumene barve, podobni so dolgim cevkam s širokim robom.

Indijanska naselbina Tiltepec slovi po tem, da so vsi njeni prebivalci slepi. Tudi tujci, ki prihajajo v to naselbino, kmalu opazijo na sebi, da jim peša vid, če ostanejo dalj časa tam.

Sonce suši in zdravi. Že leta 1854 je proučeval Thompson blagodejni vpliv ribjega olja na slabokrvnost jetičnih ljudi. Preizkušal je tudi druga olja, ki pa niso prinesla zadovoljivega uspeha. Samo kokosovo olje, ki se pridobiva iz na solncu posušenega kopra, je skoraj enako učinkovalo kakor ribje. Pozneje so ugotovili zdravilni učinek sonca še pri drugih na soncu posušenih živilih.

Svetovna razstava v New Yorku, ki se je vršila pod naslovom „Svet od jutri“, je končana. Kakor menda vse take razstave, se je tudi ta končala z zgubo. Seveda je treba to zgubo gledati skozi posebne očale. Stroški za razstavo so bili kajpak ogromni, a pravi dobiček se pokaže šele po razstavi. In tistega dobička ni mogoče ujeti v številke. Take razstave privabijo milijone tujcev, ki potrošijo stotine milijonov za vožnjo, prenočevanje, prehrano in za nakup raznih predmetov. Newyorško razstavo je obiskalo okrog 25 milijonov ljudi. Pariška svetovna razstava leta 1937 je zabeležila 31 milijonov obiskovalcev. A praktični Američani nočejo zaostati. Zato bodo spomladi, če jih ne bo motila vojna vihra, vrata svoje razstave še enkrat odprli. Medtem se pa že vršijo velikanske priprave za naslednjo svetovno razstavo, ki bo leta 1941 v Rimu.

Dar za smeh

Po smrti je itak vseeno. Zdravnik: „Prijatelj Tone, nujno ti svetujem, da pustiš pijačo. Vsak kozarec vina je žebelj več v tvojo krsto.“ — Tone: „Prava reč! Po smrti mi je pač vseeno, koliko žebljev bo zabitih v krsto.“

Preklic. V neki gostilni so imeli hlapca, ki je bil zelo sirov. Neki gost pripomni nekoč: „Ta človek je sirov kot naš župan.“ Za to besedo je izvedel župan in zahteval od gosta, da trditev prekliče. Gost jo je preklical takole: „Ta hlapec ni tako sirov kot naš župan.“

Moderna družina. Gospod Klofutar: „Kaj pa ste pri vas danes počeli?“ — Gospod Majhnič: „Hm, žena je končala novo dramo, sin je uglasbil „Krst pri Savici“, hčerka je dobila mesto pevke v Narodnem gledališču, jaz sem pa skuhal kosilo.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. – **Upravnik:** Joško Suppanz, Klagenfurt, Klausnerring 26. – **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.
— Veljavna je inseratna tarifa 1. —

Zahvala.

O priliki prebridke izgube naše ljubljene in nepozabne hčerke in sestre

Kristine Čik-ove

se tem potom zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so rajno spremili k zadnjemu počitku, ter vsem, ki so jo obiskali v njeni težki bolezni. Zahvaljujemo se preč. g. M. Stindl-u, kaplanu v Tinjah, za njegovo spremstvo ter domačemu č. g. kaplanu Kutej-u za lepe poslovilne besede, Marijini družbi za polnoštevilno udeležbo in petje na domu in ob grobu, ter vsem darovalcem cvetja in vencev. Bog bodi vsem obilen plačnik!

Pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin.

Brežka vas pri Šmihelu, novembra 1939. (35)

Žalujoča družina Čik-ova.